

O Güzel İnsanlar ve O Güzel Günler Üstüne II: "Biz '80'liler", Yitik Bir Kuşağın Öyküsü; Erkin Yurdakul'a Armağan

İçeriği Yazan: [Vedat KOÇAL](#) [1] Zaman: Paz, 25/12/2011 - 14:36

"Daha bizden öncekilerin tüm acı hikayelerini tam öğrenmeden, kendi kuşağımızın trajedisi içine düşmüştük."

Umur Talu, "Hayat Bilgisi", Habertürk gazetesi, 9 Aralık 2011,

Erkin Yurdakul, İleri Dergisi'nin yazarı, ve yayın hayatını sürdüren Türksolu dergisinin Genel Yayın Yönetmeni ve yazarı idi. Ama ondan önce, üniversitelerde 28 Şubat sürecinin yükselttiği "Atatürkçü Düşünce Toplulukları" ile onları merkezileştirmeyi deneyen "Atatürkçü Düşünce Kulüpleri Federasyonu-ADKF"nin, bu kapsamda, İstanbul Üniversitesi ve bu üniversitede, Siyasal Bilgiler Fakültesi Atatürkçü Düşünce Kulüplerinin kurucularındandı.

Yani, bir "sıra neferi" olarak "sırasını sayması"ndan çok önce, öykünün başladığı ve bittiği yerde, lisede ve üniversitede "sıra arkadaşı" olarak anımsar Erkin'i, yazarın belleği.

Erkin, 23 Aralık 2003 günü, 23 yaşında iken, kendi elleri ile öldürüldü. Ama, cinayet aleti olarak kendi bedeninin üstündeki, "Atatürkçü" bürokrat burjuvazinin parmak izleridir.

Erkin, sadece kendisine ait olmayan, kendisinden öncekilerden devraldığı tarihsel bir yanılğının kurbanı olarak ne ilk, ne de sonudur; içlerinden sadece biridir. Daha önceki kurbanların mezar taşları arasında, Mustafa Suphi, Mahmut Esat, Deniz, Mahir ve daha nice yaşitlarının adlarını okuruz.

En temelde, bir burjuva ideolojisi olarak Kemalizm'in "Halkçı" söylemindeki gelip geçiciliği görememektir bu yanılğı. Bir köylü ayaklanması olan Bağımsızlık Savaşı ile çiçeği burnunda ticaret burjuvazisinin zaferin sonuçlarına el koymasından ibaret olan Kemalizm arasındaki bu sınıfsal ayrımı görememek, ikisi arasındaki ilişkiyi kopuş değil, tersine, ve Mustafa Kemal imgesi üzerinden, devamlılık sanmaktır bu yanılğı. Bizden öncekiler gibi, kuşağımızın da trajik öyküsüdür bu yanılğı. Temelde, Klasik Marksizm'in metinlerini çoğunlukla hiç okumamak, azınlıkta ise "mollaca" okumaktan, ve yanı sıra, Gramsci, Althusser, Poulantzas gibi, egemen sınıfların hegemonik ve ideolojik kuruluşunun yapısallığını ve iç çelişkilerini inceleyen çağdaş kalemleri "çok geç" keşfedebilmiş olmaktan kaynaklanır bu kahredici yanılğı.

Bir yazımda, Türkiye solunun, tarihsel yolculuğu üstünde kendi elleri ile getirip biriktirdiği engellerle çevrili bir çıkmaz olarak ideolojik bir kuşatmanın ortasında sıkışıp kaldığını söylüyor ve bir çıkış yolu yoksa, onu açmaya çağırıyordum. ¹ Çağırıyordum, çünkü, o kuşatmada yitirilen, yitirdiğimiz, 12 Eylül sonrasında, az veya çok, eğri veya doğru, politikleşebilen ilk kuşak olan '80'lilerdir, yani kuşağımdır. Ve ben, Antik Yunan tarihinde anlatılan, Sparta'nın Thermopylai savaşından geriye kalan son savaşçının, ölenlerin öyküsünü geride kalanlara anlatması için görevlendirilmesi gibi, o kuşatmada

yitip giden kuşağımın öyküsünü anlatabilecek son neferlerden biriyim. Yani, burada, bu tarihsel ve duygusal yükümlülüğümü yerine getiriyorum.

Tam da 1980'de doğan Erkin, tarihin doğasındaki nesnel zorunluluğunun öğretici bir öznel örneği ve belgesi olarak, 28 Şubat'ın sahte şövalyeleri eliyle öldürüldü; böylece, 28 Şubat, kuşağımın doğumu değil, tersine ölümü olmaktadır. Nitekim, Erkin bugün yok, fakat anısı ve acısı var, ve onlarla öğretmeye devam ettiği budur.

Bu yazı, Erkin'in anısına ithaf edilmiştir.

..

Anglo-Sakson dillerinde bilgi kavramı üstüne iki farklı deyim kullanılıyor: "Knowledge" ve Turizm bürolarından anımsayacağımız "Information"; kabaca, ilki "üretilebilir bilgi/ bilgi üretimi" ikincisi ise "edinilen bilgi/ bilgilenmek" anlamlarına geliyor; yani, aradaki fark, bilginin, kişinin onu edinme etkinliğinden önce var olmayışı ile oluşu, bir başka deyişle, verili bilgiyi kişinin üretip üretmediğidir. Bu yazıda, ozanın "yaşadıklarımın öğrendiğim bir şey var" dediği üzere, sonradan, ikincil kaynaklardan edinilmiş bilgiler değil, hayat öykümüzden çıkardığımız, özetle, yaşayarak öğrenmekle ürettiğimiz bilgileri aktarmaya çalışacağız.

..

1908 Meşrutiyet Devrimi kuşağı-ki aynı zamanda Bağımsızlık Savaşı'nı kazanıp Cumhuriyet'i kuranlardır- Mustafa Kemal, İsmet, Çakmak, Karabekir, Ali Fuat Paşalar, yani İttihatçı kuşağı, askerdiler; yok olmaya giden bir ülkeyi kurtarmaları ve yeniden kurmaları gerekiyordu; o halde, asker olmaları, rastlantı değil, tarihsel maddi olgunun zorunluluğu sonucudur; nitekim savaştılar, kurtardılar ve kurdular.

Kuşak zincirinin bir sonraki halkası, '40 kuşağı ise sanatçıydı; Aziz Nesin, Rıfat Ilgaz, Fakir Baykurt, Yaşar Kemal gibi büyük yazın ustalarının yanı sıra, Nazım Hikmet, Sabahattin Ali, Ahmed Arif, Enver Gökçe, Orhan Veli, Attila İlhan gibi büyük ozanları, İbrahim Çallı, Fikret Mualla, Balaban, Nuri İyem, Abidin Dino gibi ressamı, Pertev Naili Boratav, Gölpınarlı, Ruhi Su gibi halkbilimcileri ile büyük bir sanatçılar kuşağı idi. Ortaçağ karanlığından Yeniçağ'a sıçrayışın her mekanında olduğu gibi, Rönesans'ın, Aydınlanma devriminin tarihsel görevini, sorumluluğunu omuzlarında taşıyorlardı. Avrupa rönesansını yaratan kuşak temsilcilerinin de, Da Vinci, Michelangelo, Rafael, Shakespeare, Montaigne örneklerinde olduğu gibi sanatçı olması, rastlantı değildir ve aynı nedenledir. Diğer yandan, Aydınlanma devrimi, yıkılmakta olan önceki çağın, toplumsal-sınıfsal yapısını da beraberinde götürmesi demek olduğuna göre, yenilikçi kuşağın, aynı zamanda yeni bir toplumsal-sınıfsal düzen önerisi ile birlikte gelmesi de, tarihsel olgunun zorunlu sonucu olmaktadır. '40 kuşağının, kendinden öncekilere göre değişik, ve bir bütün olarak siyasal -sol- bir görüntü altında ortaya çıkışı, bu nedenledir. Velhasıl, '40 kuşağının varlık zemini, genç Cumhuriyet'in kendi toplumsal-sınıfsal alt ve kültürel üstyapısını, köylülükten kentliliğe yönelmiş bilgi toplumunu kurması zorunluluğu ve eylemi ile ilgilidir.

Bir sonraki halka, '40'lıların devamı ve yetiştirmesi olan '68'lilerse öğrenciydiler. Liberalizmin '29 büyük küresel bunalımının, kendisine karşı tez olarak '50'lerde yarattığı, "refah devleti"ne yönelim, dönüşüm çağının, o büyük kırılmanın çocuklarıydılar. Yeni bir dünya kuruluyordu ve değişimi ilk gören, insan psikolojisinin doğası gereği gençlik oluyordu; özellikle de, akademik eğitim gençliği. Türkiye'de, '68 gençliğinin, önder isimleri sıralandığında, Siyasal Bilgiler, Hukuk, İktisat gibi sosyal bilimler merkezinde bir akademik öğrenim ortak özelliğinin göze çarpmasının nedeni de tam olarak budur: dünyadaki sosyal, siyasal, ekonomik dönüşümü toplumun geri kalanından önce görebilmek ve anlayabilmek olanağı. '68 kuşağı, Türkiye ile birlikte, hemen tüm Avrupa'da ve Amerika'da aynı anda belirmiştir. Böylece, '68'lileri yaratan, liberalizmin bunalımından doğan Sosyal Devlet'in ortaya çıkışının toplumsal izdüşümü olmaktadır.

Ve nihayet,'78'liler, yine küresel liberalizmin 70'lerde içine girdiği büyük petro-dolar bunalımı sırasında, kapitalist merkezlerde biriken stokların eritilmesi, yani, ekonomik bunalımın temel nedenlerinden olan "talep krizi"nin aşılması amacıyla, liberal "açık kapı" ilkesinin uygulanabilmesi ve '50'lerde yükselen refah devletinin giderek güçlendirdiği sermaye burjuvazisinin, kapitalistleşme yolunda muhalif sınıfları, öncelikle işçi sınıfını ezebilmesi için gereken otoriter yönetimin yolunu açma

arayışında kullanılan “iç savaş ve devamı askeri darbe” taktiğinin gereksinimi olarak ortaya çıkmışlardır. Türkiye ile birlikte, Yunanistan’da, İspanya’da, Şili ve Arjantin’de, gençliğin politik kamplaşmasının ve boğazlaşmasının hemen ardından, faşist askeri darbelerin, birbirine çok yakın zamanlarda gelmiş olması, bu nedenle rastlantı değildir. Böylece, '78'liler de, kendilerinden önceki kuşakların olduğu gibi, dünyanın ve ülkesinin yaşadığı çağın dayattığı sosyo-ekonomik dönüşümün ürünü ve sonucu olarak, birçok ülkede aynı anda tarih sahnesine çıkmışlar, tarihsel olgunun omuzlarına yüklediği görevi -kanlı da olsa- yerine getirmişlerdir.

Velhasıl, tarihsel sürecin önemli dönemeçlerinde beliren her kuşak, raslantının veya kendi iradesinin sonucu değil, yaşadığı zamanın maddi-nesnel koşullarının zorunlu gereği ve sonucu ortaya çıkmış olmaktadır; tarihsel diyalektiğin gösterdiği gerçek budur.

Biz '80 kuşağı da, '70'lerdeki küresel stagflasyonun ardından Sosyal refah devletini tasfiye eden kapitalist iktisadın üretim aracı ve üretici gücü olarak sermayenin topluma egemenleşme yolunda önündeki engelleri aşması sürecinde, akılcı felsefeye, bilimsel düşünceye ve halkın devrimci siyasal eylemliliğine dayanan Sosyalizm'in ve klasik aydınlanmacı (modernist) bir ulus devlet ideolojisi olarak Kemalizm'in, yeni liberalizm karşısındaki eş zamanlı-birlikte yenilgilerinin ürünleri ve çocuklarıyız.

Böylece, kuşağımın, ulusal ve evrensel tarih içinde, ayırd edici iki önemli özelliği olduğu anlaşılmaktadır:

İlki, küresel liberalizmin, II. Dünya Savaşı sonrasındaki Sosyal Devlet- Refah devleti aşamasından sonraki üçüncü küresel yayılma dalgasına denk gelen kuşak oluşu, ikincisi, ve daha da önemlisi ise, insanlık tarihindeki en hızlı değişim/dönüşüm sürecinin, iletişim/bilişim devriminin en yakın tanığı olarak, bu en hızlı değişim/dönüşüm süreci içinde, tarihin en erken yaşlanan kuşağı olma özelliğine sahip olmasıdır. İnsanlık tarihinde, daha yirmili yaşlarında, çağın dışına itilen bir başka kuşak var olmasa gerektir.

Gerçekten de, manyetolu, merkezi santralli, çevirme kollu siyah santral telefonundan, kablosuz, görüntülü cep telefonlarına, renksiz tek kanallı televizyondan, yüzlerce kanallı dijital yayına, klavyeden ibaret Commodore'lardan, 500 GB'lık, nano işlemcili taşınabilir bilgisayarlara, 1,44 MB'lık çıkarılabilir diskleri bir yenilik olarak görmüşken, 16 GB'lık, parmak boyutunda çıkarılabilir disklere varan bir teknolojik gelişim çağının tanığıyızdır; oysa, kablosuz, görüntülü iletişimi, çok değil, bu satırların yazılmasından bir yirmi yıl kadar önce, Uzay yolu gibi bilim kurgu filmlerde izlemiştik; aslında, bu döngüye uyum sağlamak bir yana, akıl sağlığımızı koruyabilmiş olmamız bile, başlı başına bir başarıdır.

Bu bakışla, kuşağımın, kimi Toplumbilimciler ve Erdal Atabek'in “Kuşatılmış Gençlik” kitabında anlattığı gibi, yazarlar tarafından, “generation x”, yani, “olmayan kuşak” diye anılması haklılık kazanmaktadır. Bununla birlikte, bizden sonrakilerin, yani '90'lar ve sonrası doğumluların, bu “anamlı” ünvanı bizden çok daha fazla hakkettikleri, gündelik yaşamda, perakende ticaretinin raflarında sergilenen sayısız kanıtları ile tartışmasızdır.

Yani, kuşağım, Türkiye tarihinin en şiddetli kırılma çizgisinde doğmuş, sosyal devletten liberal piyasa devletine geçişin acılı öyküsünü, çocukluk dönemi içinde, farkına varmadan yaşamıştır.

Bu saptama, kuşağımın yukarıda andığım özelliklerinden ilkinin tanımlar: ülkesinin ekonomik ve toplumsal değişim, alt üst oluş sürecine tanıklık ve dahası, “deneklik” etmiş olmak. Bu özelliği ile kuşağım, liberal piyasa toplumunun yapılandırılmasında, yani, kapitalist tüketimin insan ögesinin yetiştirilmesinde ilk denek grubu olmuştur.

Bu nedenledir ki, yukarıda, kuşağımın doğum tarihi için 1980'i veri kabul etmem, aslında doğrudan 12 Eylül faşist askeri darbesi ile değil, onun öncülü ve gerekçesi olan 24 Ocak 1980 ekonomik kararları ile doğrudan ilgilidir, 12 Eylül Faşist darbesi ile olan ilgisi ise, dolaylıdır; çünkü 12 Eylül, 24 Ocak'ın sonucu ve ürünüdür.

24 Ocak ekonomik kararları ve programı ile, Kemalizm'den beri süregelen sanayileşmeci- üretici ve tasarrufçu sosyal ekonominin tasfiyesi, ithal ikameci, yurt dışından gelen malların tüketimi merkezli

bir yaşama geçirilmiştir. Bunun esas nedeni, küresel kapitalizmin, '70'lerde içine girdiği talep eksikliği - arz enflasyonu sorununa ilişkin çözüm arayışıdır; küresel liberalizm, içine girdiği talep bunalımını aşma yolunda, gelişmemiş ülkelerin pazarlarına el koymak, yani teorisindeki "açık kapı" ilkesini uygulayabilmek, ülkelerin endüstrileşme programını, ulusal ekonomilerini çökertmek için işbirlikçi hükümetleri ve onların eliyle 24 Ocak benzeri ekonomik programları, buna karşı olacak siyasal ve giderek toplumsal muhalefeti ezmek için de askeri darbeleri kullanmıştır. Orta Amerika, Şili, Yunanistan askeri darbelerinin aynı yıllarda, ve aynı biçimde gerçekleşmiş olması, bu nedenle rastlantı değildir. Böylelikle, yeni Liberalizm, sorunsuz itaatimiz için, en önce, tarihsel kuşak zinciri içinde, önceki bunalımlarında kendisine hayli büyük sorunlar çıkaran, hatta işi ülkesini bağımsızlaştırma başarısına varan önceki kuşak halkalarıyla olan bağımızı kırmış, paramparça etmiş oluyordu; Orta Amerika'da, Afrika'da, Şili'de, Arjantin'de, Yunanistan'da, Türkiye'de, ve diğerlerinde, politikleşmiş '60-'70 gençliğinin üstünden tank paletleri ile geçmesi bu öngörü iledir.

Yeni Liberalizm, "duvarlar yıkan" ekonomik programlarıyla ve onları uygulayabilme yolunda önünde engel olarak beliren politikleşmiş ve muhalif kuşakları ezmek için peşpeşe darbelerinden, asıl amacına yönelerek, '70 petro-dolar krizi ile daralan küresel ticari ürün talebini, yani gelişmekte olan ülkelerde ithal ikameci tüketimin altyapısını, tüketici kuşaklar yaratan bir toplum mühendisliği projesi ile kuruyordu.

İşte biz, '80 kuşağı, bu toplum mühendisliği projesinin Türkiye ayağındaki tasarımı, yeni Türkiye'nin yeni tüketim kuşağını oluşturmak üzere biçimlendiriliyorduk.

Sonuçta, biz '80'liler, Sosyalizm'in ve Kemalizm'in yenilgilerinden sonra yeniden ve üçüncü kez tüm küreyi ele geçirmeye koyulan liberalizmin, önceki bunalımlarından aldığı derslerle vardığı yeni buluşuyuz.

Küresel liberalizm, II. Dünya Savaşı'ndan sonra Türkiye için biçtiği ve ""Marshall yardım programı" ile desteklediği "Avrupa'nın gıda ve tarım deposu" rolünü geri alıyor, merkez ülkelerde, özellikle abd'de yükselen üretim stoklarını eritmek için tüketmek, sadece tüketmek görevini yüklüyordu Türkiye halkına, ve özelde gençliğine.

Bunun için Liberalizm, küresel bunalımlarından önceki klasik bakışında yer alan, "arz-talep" ilişkisini, bizimle tersine çevirmiş, önce talebi, hatta talebin gerekçesini yaratmayı başarmıştır; böylece bundan sonra arz-talep dengesi sorunu yaşamayacaktır; çünkü, Pavlov deneyindeki köpekler gibi, her yerde ve her durumda tüketmeye koşullandırılmış insan sürüleri, ne üretirse üretsin onu tüketmeye, daha üretim gerçekleşmeden önce hazır olacaklardır. Özetle, klasik iktisadın öngördüğü ve "fayda" edinmek amacıyla satın alan "akılcı tüketici" tipinin tüketim ve üretim sınırlarında, "ürün"ü değil "tüketimin kendisini" tüketerek, arz-talep eğrisini sonsuzlaşan bir paralel doğru üstünde buluşturan bir "pazar" olmak üzere yaratılmış olduk. Bu hali ile, küresel "yeni" liberalizmin, bize, '80 kuşağına verdiği komut, "consume-obey-die - tüket-itaat et-öl" olmaktadır.

Bu "kuşak üretimi" projesi kapsamında, bu "programlanmış" psikolojik altyapıyı, yani tüketimin gerekçesine uyuma koşullandırılmış bilinçaltını yaratmak, sadece tüketmekle güdülenmiş, yaşama gerekçesinde tüketmekten başka bir hedef ve değer olmayan bireyler yetiştirmek yolunda, 12 Eylül faşizminin, okyanus ötesindeki düşünce merkezlerinden, resmi adı ile "think tank"lardan "ithal ettiği" teorik-pratik öge, liberalizmin hegemonik kuruluşuna toplumsal onay yaratmak üzere, "geleneğe bağlılık ve otoriteye itaat kültürü" merkezli, adına sonradan "Türk-İslam sentezi" denilecek olan bir resmi-devlet ideolojisi yaratmak ve yeni kuşağı bu uyuşturucu ideolojik "eğitim" tezgahlarında yetiştirmektir.

Yukarıda söylendiği üzere, 24 Ocak projesinin insan kaynağı, yani çalışanı ve tüketicisi olarak, kuşağımızın robotik bir bellek gibi "programlandığı" sistemin temel amacı, kapitalist ekonominin temelindeki arz-tüketim ilişkisini tersine çevirerek talep düzeyini sonsuzlaştırmak ve süreklileştirmektir. Bunun için de, tüketime konu ürünün kendisinden önce, tüketim nedenini yaratıyordu; "popüler kültür" denilen küresel reklamasyon çağının, varlık nedeni budur. Çünkü, kentli nüfusun kırsal nüfusa oransal üstünlüğü, Kapitalist ekonominin ve onun toplumsal altyapısı olan Endüstri toplumunun, üstünde durduğu temellerden biridir. Sermayenin, '70'ler boyunca küreselleşen petrol bunalımı boyunca daralan üretimini, ama öncelikle talebi -tüketimi-sürdürebilmesi için, kendi üretmediğini tüketen bir kitleye gereksinimi vardır; Yeni Liberalizm'in,

"consume-obey-die - tüket-itaat et-öl!" komutları ile kendini tüketerek yaşamaya ve "tüketilmiş" bir ömrün sonunda ölmeye tutsak ettiği bu kitle, sadece Türkiye için değil, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler coğrafyası için, '80 kuşağıdır.

İlkokullarımızda, bizden önceki kuşaklardan devraldığımız "Yerli mallar haftası"nın, anlamını çoktan yitirmiş, zoraki anılan bir ritüel halini almış olması, işte bu nedenle idi. Böylece, 12 Eylül'ün ilkokullarında öğrenci olmak, onun anlamını, zindanlarında yatmaktan, işkencehanelerinde çürümekten daha iyi kavratıcı bir etkiye sahip olmaktadır.

O halde, 12 Eylül'ün, ilk elde bir beyin boşaltırma projesi olarak, asıl amacı ve işlevi bakımından, öncelikli çalışma alanı, sol tarihimizde ve edebiyatımızda egemenleşen anıları ile cezaevleri, işkencehaneleri, darağaçları değil, okulları olmaktadır; ve bu nedenledir ki, yukarıda andığım gibi, 12 Eylül'ün okullarında öğrenci olmak, işkencehanelerinde, cezaevlerinde kalmış olmaktan daha öğreticidir; çünkü onun gerçek hedefi ve mağduru, '78 kuşağı değil, biziz, '80 kuşağıdır. '78 kuşağı, 12 Eylül zindanlarında, insan olmanın onuru ile işkence tezgahlarından geçmiş, yeri geldiğinde ölmüştür; biz ise, tüketme komutu ile yüklenmiş robotlar olarak, insanlık onuruna sahip olamadan yaşamak için üretildik; gerçek mağduriyet ölmek değil, bizim mağduriyetimizle yaşamak, yaşatılmaktır.

Böylece, bizi liberal toplum mühendisliğinin sosyal araştırmalar laboratuvarlarında denek olarak yarattılar; sadece Türkiye coğrafyasının değil, tüm yerkürenin piçleri olduk; kökümüz kökenimiz yoktur.

Yine de, beynimizin, belleğimizin derinliklerinde belli belirsiz görüntüler var geçmişe ilişkin; sanki zamanın bir yerlerinde, bizi doğuran, bizi yaratan birileri var ve bize sesleniyorlar; bir şeyler söylüyorlar; duyuyoruz; ama anlamıyoruz söylediklerini; tanıdık gelmiyor sözleri

Çünkü, liberalizmin toplum mühendisliği laboratuvarlarında bizi yaratanlar, kulaklarımızı değil ama, duyma ve algı merkezlerini içeren beyni, koymamışlardı kafataslarımızın içine.

Politika alanında, bizden önce bir şeyler, kötü bir şeyler olduğu ortadaydı; ancak ne olup bittiği konusunda düşünce sahibi olabilmek için hem yaşımız yeterli değildi; çocuktuk, hem de olup bitenin başından geçtiği insanlar, her nedense, pek konuşkan, anlatmaya istekli değildiler. Yine de, çocuksu yaramazlıkların "uslu olmazsan seni askere veririm, polise veririm" türünden "kolluk kuvveti" merkezli caydırıcı sözlerin bu konuda fikir verici olduğunu, ancak yıllar sonra keşfedebilmişizdir. Ebeveynlerimizin bu tutumunun gerekçesi ve açıklaması, kendi öykülerinde saklıdır.

'80 kuşağının, belirli bir tarih aralığı ile saptanmak istendiğinde, aşağı yukarı, 1972 ile 1985 arasında doğanlardan oluştuğunun genel kabulü karşısında, ana babalarının da, kabaca bir hesapla, 1945-55 arasında doğan kuşaktan olduğu anlaşılır -ki bu aralık, tarihsel adlandırması ile '68 - '78 kuşaklarına denk gelir. Yani, siyasal gündemleri, Asya ve Afrika'nın sömürgecilik çağından uyanışına ve sömürgelerin birbirinin ardısına başkaldırışına, bağımsızlık ilanlarına, yeni devletlerin kuruluşuna tanık oluyordu. Mao'nun, Çin Devrimi'nin başında bulunduğu, "Che"nin Bolivya, Ho Chi Minh'in Vietnam dağlarında sömürgecilğe karşı savaştığı zaman diliminde, onlar gençliklerinin başında bulunuyorlardı. Diğer yandan, bu kopuş süreci, sömürge ülkelerde, liberal endüstriyel ekonomilerine, başta petrol olmak üzere hammadde ve pazarlarının ciddi biçimde daraltan etkisiyle, ekonomik ve sosyal bunalımları doğuruyor, toplumsal değişimin ilerletici gücü ve dinamosu olarak gençlik, kampüsleri merkez alarak geleneksel yönetimlere karşı ayaklanıyordu; tarihsel adı ile " '68 kuşağı" doğuyordu.

Böylece, ana ve babalarımız, tarihin en "canlı" kuşağının üyeleri idiler; küresel dalgaya katılarak ülkelerinin gündemine doğrudan etki edebilecek bir politik gençlik hareketini ve örgütlülüğünü yaratmışlardı; ne var ki, bizim çocukluğumuzda, bu niteliklerinin yerinde yeller esiyordu; Ahmet Kaya'nın ünlü "yorgun demokrat" şarkısında söylediği gibi, "çoluk çocuğa karışmış" ve "geçim derdinde" idiler; "dişlerinin arasında bir şeylerin tadının kalıp kalmadığını" ise bilemiyorduk, çünkü, ağızları sütten öyle yanmıştı ki, yoğurdu yemek için bile açmıyorlardı.

Çocukluğumuzun yaşlıları ise, yani dede ve nenelerimiz, Bağımsızlık Savaşı'nı ve Kemalist çağdaşlaşma projesini anı olarak belleklerinde taşıyan kurucu kuşaktı. Yaşı daha ileri olanlardan

"Seferberlik" başlığı altında I. Dünya Savaşı anıları bile dinleyebiliyorduk. Bununla birlikte, o kuşakla, biz çocuk onlarsa oldukça yaşlı olarak karşılaşmış olmamız, bizim tarihsel şanssızlığımızdır; yine de, yurtsever ahlakımızın duygusal temellerinde, o kuşağın harcı olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz.²

Böylece, sol eğilimli bir yurtseverlik – cumhuriyetçilik yorumuna dayalı politik kimlik, bizim için, kendi seçimimiz ve kararımız olmaktan çok, kökenimizden devraldığımız tarihsel bir düşünce mirasının dayatması olmuştur. Ama örgütlenmeye gelince, devralacağımız bir örgütlenme mirası, devamlılığı yoktu; bu yoksunluğu 12 Mart ve 12 Eylül faşizmlerine borçlu olduğumuzu ise, ancak kendi faşizmimizi yaşadığımızda öğrenebilecektik.

Çocukluğumuzda, tek kanallı TRT, Amerika'lı petrol zengini, dolar milyarderi bir ailenin, kapitalist bireyci/çıkarıcı ve "rekabet ahlakına dayalı" ilişkilerle örülü Dallas dizisi ile, liberal işbirlikçiliğin Demokrat Parti döneminden beri süregelen "küçük Amerika düşü" geleneğini, 12 Eylül'le sindirdiği halkın gözünde, politikleşmenin karşı ve "zorunlu" seçeneği olarak canlı tutmaya çalışıyordu. Ama, bu düşün somut karşılığı, örneği olarak, ülkede sadece iki aile, 1945 sonrasının, soğuk savaş ve Nato kampı ilişkileri çerçevesinde, başta otomotiv ve beyaz eşya olmak üzere birçok sektörde yabancı sermayenin yurt içinde dağıtıcılığı ile yükselmiş komprador Koç ve Sabancı aileleri vardı. 24 Ocak 1980 programı, sonradan konulan adları ile "Özal'ın prensleri"ni doğuracak, bunlar, küresel liberalizme eklemelenmenin bir sonucu olan, hayali ihracat ve otoyol inşaatı vurgunları ile parlayacaklardır. Ancak, "Özal'ın prensleri", hem yatırımcı değil, sadece tüketici olduklarından, hem de varlıklarını Özal'ın siyasi varlığına, yazgısına bağladıklarından, Özal'la ve Anap'la birlikte varlık kaynaklarını yitirmiş, Edes, Civan, Horzum, Bezmen gibi örnekleriyle, yıllar boyunca yolsuzluk haberlerinin başkahramanları olmuşlardır. Kalıcı olanlarsa, 5 Nisan '93 kararlarından sonra, Devletçi ekonominin birikimlerine, "zarar ettikleri gerekçesi" ile yok pahasına el koyan yağmacılar, özelleştirme vurguncuları olacaktır. Çünkü bunlar, kendilerinden önceki Özal'ın prenslerinden aldıkları derslerle, yok pahasına el koydukları kamu işletmelerini yağmalayarak elde ettikleri parasal kaynakları, öncekiler gibi sadece lüks tüketime harcamakla kalmamış, finans sektörü üzerinden küresel liberalizme eklemelenmeyi bilip, şirketleşme, holdingleşme aşamasına varabilmişlerdir.

Buna karşın, halkın onlarca yıllık birikimlerinin yağmalanmasına karşı çıkacak, kamunun ortak çıkarlarını savunacak bir politik örgütlülük ise, yukarıda değindiğim üzere yoktu; neden yoktu bilemiyorduk.

Bununla birlikte, bilinçaltımızın oluştuğu çocukluk yıllarımızda, Yeni Liberalizm'in Türkiye ayağı olarak Özalizm, son zaferini henüz kazanmış değildi; Yeni Liberalizm, daha çiçeği burnunda, 24 Ocak kararlarının uygulanması aşamasındaydı, henüz vahşi kapitalizm aşamasına ulaşamamıştı; böylece, Kemalizm'den kalan ve '60'lar boyunca yükselip genişleyen Sosyal devlet algısı, halen yaşıyordu, ve hatta, özelleştirme sürecinde tasfiye edilene dek, görece egemen bile sayılırdı.

Kuşağımın ilk gençlik dönemine denk gelen, ve ilk politik gündemini oluşturan 5 Nisan kararlarının, Sosyal devleti tasfiye eden özelleştirme programıyla, mimarı "Ekonomi Profesörü" Başbakan Çiller'in ağzından "son Sosyalist devleti yıktık" diye tanımlanışı bu nedenledir.

Yani, bizim çocukluğumuzda, Sosyal devlet, henüz, "özel" üniversitelerin ekonomi-işletme bölümlerinde, Amerikan kampüslerinden ithal "nanny state- dadı devlet" adıyla alay konusu edilmemişti; ve biz, ilkokul sıralarımızda, devletin karşılıksız dağıttığı fındığı yiyip sütü içebiliyorduk, "Yerli mallar haftası"nı kutluyor, derslerimizde, tasarrufun erdemlerini öğreniyorduk

Bu hali ile, kent kapitalizmi, kendi bataklığında filizlenme halindeydi; çürümüşlüğü, henüz tüm ülkeyi tutsak alamamıştı; 24 Ocak kararları ile başlayan küresel liberalizme eklemelenme süreci içinde "tam" serbest piyasa ekonomisi, daha ilk adımlarını atıyordu; gerçi 12 Eylül faşizmi sayesinde adımları sağlam ve güçlü idi ama, yine de, Kemalizm'in ve 27 Mayıs İhtilali'nin ürünü olan 61 Anayasası'nın Sosyal devleti, halen yaşıyor olmaktan öteye, egemendi.

Çünkü çocukluğumuzun Türkiye halkı, halen feodal-kırsal tarım toplumu idi; köyden kente büyük göç dalgası 1950'lerde başlamış ise de, '80 sonrası yaşadığı ivmeyi kazanmamıştı. Kentte ise, Sosyal devletin toplumsal tabakalanmasına koşut olarak, oldukça dar alt ve üst tabakaların arasında, geniş bir orta sınıf egemenliği vardı; feodal toplumun geleneksel dayanışma ahlakı doğrultusunda, yoksulluk, yaygın bir açlık aşamasına varmamıştı ve kapitalist toplumun itici, acındırıcı görüntüleri

sergilenmiyordu.

Örneğin, Sosyal devletin gereği ve sonucu olarak zaten çok açık olmayan aileler arası gelir farkı, tek tip önlüklerimizin siyahlığı içinde kaybolup gidiyordu; beslenme çantalarımızda okula taşıdıklarımızın, evimizin mutfağının ürünlerinin olması zorunlu idi; fast food zincirlerinin burgerleri ile beslenme çağına yetişmemiş olmamız, sağlığımızdan önce kişiliğimiz ve insani erdemlerimiz bakımlarından ne büyük bir şanstır, biliriz.

Bir başka örnek olarak, çocukluğumuzda, Anadolu Liseleri, kolejler, özel okullar var idilerse de, bunlar, çok az sayıda ve bütünü, büyük kentlerde idiler; bizim ilkokul sıralarımızda, psikoloji-pedagoji bilimlerinin gösterdiği “oyun dönemi”ne aykırı vahşi bireyci-rekabetçi sınav sistemi henüz, çocuk dünyasının ortasına gelip yerleşmemiştir. '80 kuşağı, birbiri ile “rakip” değil, “arkadaş” olabilen çocukların son kuşağıdır; liberal ekonominin, serbest piyasacılığın dayattığı rekabet, bizden sonraki çocukları, birbiri ile savaşılan vahşi robotlara dönüştürmüştür.

Psikiyatr yazar Dr. Erdal Atabek, “Kuşatılmış Gençlik” adlı yapıtında, bu kayıp kuşakların temel kişilik özelliklerini şöyle belirlemekte ve sıralamaktadır:

- “Hiçbir değer yargısına sahip olmamak. her şeye olabilir ya da olamaz diyebilmek. farketmez sözcüğünün anahtar olması.
- Hiçbir kuruma , kişiye , kavrama , idareye karşı sorumluluk duymamak. kendini hiçbir şeyle yükümlü saymamak. sorumluluk ve yükümlülük duygusuyla alay etm ek
- Her şeye sahip olma hakkını kendinde görmek. buna hakkım var mı? gibi bir soruyu hiçbir zaman ve hiçbir şey için sormamak.
- Hiçbir şeye gerçekte sahip olmadığı için her şeyi bir anda kaybetmeye hazır olmak böyle olduğu içinde sahip olduğu şeylerin değerini bilmemek , düşünmemek ve umursamamak.
- Güdülerıyla ve dürtülerıyla yaşamak bunları kontrol etmeyi çalışmayı küçümsemek ve alaycılıkla karşılamak.
- Uyuşturucu ve bağımlılığa yatkın olmak. bunları meşru ve doğru bulmaya yatkın olmak.
- Sınırsız bir tüketici ve kullanıcı özelliği sergilemek. avrupada yapılan çalışmalar genç kuşakların beslenme (fast food) müzik , eğlence ve güzelleşme harcamalarına yapılan tüketimin ekonominin önemli bir bölümü olduğunu ortaya koyuyor. buna araba ve motosikletle ilgili harcamaları da eklemek gerekir.
- Birlikte yaşadıklarını kendini mecbur saymak , kendini ise kimseye karşı mecbur saymamak.
- Hayatı intihar ve intikam çizgisinde yaşamak. bu da üzerinde durulması gereken sağlam temellerden yoksun bir dengesizliğin iniş çıkışlarını yansıtmaktadır.
- Günlük ve anlık ya şamak hiçbir hedefe yönelik plan yapmamak ve bunu bir yaşama biçimi haline getirmemek.”

Bu “kendini tüketen” kuşakları yaratmak için tasarlanan psikolojik biçimlendirme programının en önemli ayaklarından biri olarak yabancı dille eğitim, çocukluğumuzdan sonra, gençliğimizin başlangıcına denk gelen yıllarda, yerli kapitalizm ile küresel liberalizm arasındaki doğal bağın yarattığı ve dayattığı küresel ürüne talep gereksinimini karşılamak üzere, tasarlanan sistemin insan kaynağını oluşturma hedefinin ileri adımlarından biri olarak uygulamaya konuldu.

Bu uygulama, aynı zamanda, ülkenin kültürel yaşamının da kökünden değişimi demektir; böylece, Cumhuriyet’in, Türkiye rönesansını ve reformunu yaratmayı amaçlayan Aydınlanmacı eğitim/kültür/sanat politikaları bütünüyle terk ediliyor, ekonomik gelişme, liberal kalkınma modeline ara eleman yetiştirmekten başka hiçbir amacı olmayan kapitalist eğitim modeline geçilmiş

olunuyordu.

Gelecekteki ekonomik tasarımının insan kaynağını üretecek, bilim değil, ticaret amaçlı sözde üniversiteleri hayata geçirebilmek için, 12 Eylül Faşizmi, ülkeye el koyar koymaz, uygulamaya koyacağı Türk İslam sentezine uyum göstermeyeceği belli, Aydınlanmacı oldukları bilinen öğretim üyelerini, ünlü 1402 sayılı yasa ile üniversitelerden uzaklaştırmakla işe başlıyordu. Uzaklaştırılamayanlarsa, geçmiş yıllarda Ümit Doğanay, Bedrettin Cömert, Cavit Orhan Tütengil, Bedri Karafakioğlu, Server Tanilli örneklerinde görüldüğü gibi “bütünyle” ortadan kaldırılma seçeneği ile karşı karşıya kalıyordu.

Sürecin devamı, Yüksek Öğretim Kurulu – YÖK aracılığı ile, üniversitelerin yönetsel ve parasal özerkliklerinin kaldırılması ile geliyor, kendisine “yürekten ve göbekten bağlı” Doğramacı eliyle, devlet üniversitelerini çalışamaz hale getirirken, bilim değil ticaret eğitimi veren, Bilkent örneği “ticarethane üniversiteleri”ni kuruyordu.

Sonuçta biz, '80 kuşağı, Aydınlanma çağının, artık kalıntılaştırmış bile olsa, Kemalist eğitim politikaları ile eğitilmiş, bilgi sahibi olan insanlar yaratma hedefiyle yetiştirilen son, ve aynı zamanda, ekonomik sektörlere üretim aracı olmak için yetiştirilen ilk kuşak olduk. Sektörel işleyiş içinde günlük ekonomik yaşamışın gerektirmediği kültürel edinimin yadsındığı, aşağılandığı günlere yabancılığımız, ilk elde bundandır.

Türk-İslam sentezi üzerinde yeniden yapılandırılarak, Kemalizm'in aydınlanmacı altyapısını tasfiye eden eğitim politikasına koşut olarak, çocukluğumuzun ilkokullarında, öğretmenlerimiz, ağırlıkla, '80 öncesi iç savaş kuşağının faşist cephesinden seçilerek, milliyetçi cephe hükümetleri tarafından kurulan ve kısa süreli ve sözde bir kurstan öteye geçmeyen sözde Öğretmen okullarında güya yetiştirilmiş kişilerdi; bu özellikleri ile Türk İslam sentezinin öngördüğü otoriter, baskıcı, sorgulamayan-ezberci bir eğitim düzeni için, en uygun öğretmen tipine uygun oldukları kuşkusuzdu; bunun için yetiştirilmişlerdi zaten.

Velhasıl, küresel liberal sistemin halklara düşman sömürgeci aklı, her zaman yaptığı gibi, her şeyi, ve çok önceden, inceden inceye düşünmüş, Türkiye halkını içine düşüreceği zehirli ağı, özenle, ilmek ilmek örmüştü.

Buna karşın, Köy Enstitüsü çıkışlı öğretmenlerin, DP-AP-12 Mart-Milliyetçi Cephe hükümetleri ve nihayet 12 Eylül gibi tasfiye ve yıldırma politikalarından arda kalan çok az sayıdaki kalıntıları, bir başka şanssızlığımızın eseri olarak, biz ilkokul sıralarına oturmadan birkaç yıl önce emekli olmuşlardı. Yine de, kaynağını '68 ve '78 kuşağından alan ilerici öğretmenler yok değildi; bu satırların yazarının yaşamsal şanslarından biri, bir memur ailesinin çocuğu olmakla, kasabalarda geçen çocukluğu boyunca, genellikle sürgündeki bu öğretmenlerle karşılaşabilmişliğidir.

Sonuçta, bizim çocukluğumuzda, 12 Eylül faşizmi, yeni kuşağın beynini boşlaştırmak için, Türk-İslam sentezini dayatmaya daha yeni başlıyordu; bu nedenle, Kemalizm'in Batı uygarlığına dönük Aydınlanmacı yüzünün son kalıntıları olan La Fontaine'nin doğa merkezli öyküleri, Andersen'in erdem öğretici masalları, halen öğretmenlerin ve ana babaların gündeminde idi; Kurşun Asker, Çirkin Ördek Yavrusu, Karlar Kraliçesi, okul müfredatında ve çantalarımızda yerlerini bulabiliyorlardı. Düşünsel geçmişimin kökenlerine gittiğimde, Andersen'in “Kibritçi kız” masalının, bugünkü Sosyalist yapımda, önemli bir psikolojik altyapı malzemesi olduğunu görebiliyorum.

Kemalettin Tuğcu'nun, kapaklarında mutlaka ağlayan bir çocuk figürünün olduğu acılı öykülerinin, bireyin psikolojisini daha çocukluk aşamasında kapitalizmin vahşi yaşamına hazırlamak üzere Milli Eğitim Bakanlığı “Talim ve Terbiye Kurulu”na tavsiye edilmesi ise, bizimle başlamıştır.

Ömer Seyfettin'in, özellikle “Vatan yahut Silistre, Başını vermeyen şehit” gibi öyküleri, “Temsil ve Müsamere kolları” ile, piyeslerle ilköğretim öğrencilerine sahneletiliyordu. 1908 Jön Türk kuşağının, içinde halkçılık barındırmayan, kuru ama gerçek vatanseverlik duygularını barındıran bu öyküleriyle, milliyetçilik duygusallığı üzerinden devlete bağlılık temelinde bir politik bilinçaltı oluşturulması amaçlanıyordu kuşkusuz; ne var ki, bu tasarımın beklentisine oranla kısmi başarısızlığı, gençliğimizdeki görüntülerle ortaya çıkacaktır.

12 Eylül faşizminin, aile ve okul ortamında dayattığı bu “apolitik hegemonya”yı çocuk aklımızda egemenleştirmeye çalıştığı, insan ve halk öğelerini içermeyen “kuru yurtseverlik” temasının, yine çocuk bilinçaltılarımızda aldığı ilk darbe, “89-’90 baharı”nın etkisidir. Sonradan “89-90 Baharı” olarak adlandırılacak, ve 1989’da İskenderun ve Karabük Demir Çelik işletmelerindeki büyük kitlesel grevlerle başlayıp, Kasım-Şubat 1990 tarihlerinde, Zonguldak’taki maden işçilerinin büyük bir kitle halinde Ankara’ya yürüyüşleri ile devam eden büyük sendikal hareket, 12 Eylül faşist darbesi ile ezilen geleneksel sol siyasete yeniden can veriyor, bununla yetinmeyip dönemin Başbakanı’nı koltuğundan ediyordu; ve Türkiye’nin 2009 Tekel direnişine dek bir daha göremeyeceği bir işçi sınıfı eylemi olarak, ’80 kuşağının gözleri önünde ilk kez gerçekleşen ekonomik/sınıfsal bir gündemi oluşturuyordu.

Ne var ki, tarihsel doğruyu yakalayan bu gündem, çocukluğumuzun bitip ilk gençliğimizin başladığı yıllarda, Turan Dursun, Bahriye Üçok, Uğur Mumcu gibi aydın cinayetleri üstünden, tüm halkın gündemiyle birlikte saptırılacak, ’89-’90 baharı ile 12 eylül sonrasında yeniden emek-sermaye çelişkisi üzerinde oluşmaya başlayan sol siyasi dalga, okyanus ötesinden gelen yeni bir proje ile Laiklik-irtica çelişkisi üzerinde, sistemin sınırları içine ve denetimi altına alınacaktır. 28 Şubat’ın, bu bağlamda, Kemalizm’i Sosyalizm’e karşı seçenek kılmasıyla kuşağımızın bilinci üstündeki en etkili müdahale olarak, küresel oyun kurucunun en başarılı hamlesini oluşturduğu söylenmelidir.

Diğer yandan, 12 Eylül yönetimi, 1981’de, Kemalizm’in modernleşme ve uluslaşma projesinin kuramsal temellerini oluşturmak için kurduğu özerk Türk Dil Kurumu ile Türk Tarih Kurumu’nu kapatıp, en yüksek yasal düzenleme oluşundan kaynaklanan değiştirilme sınırlılığı içindeki güvencesiyle doğrudan Anayasa’da tanımlanan bir Devlet kuruluşu olarak Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu’nu kurarken, ve aynı yıl içinde, Mustafa Kemal’in 100.doğum yıldönümünü, Birleşmiş Milletler’e de tesciliyle bahane ederek, Kemalizm’e karşı ideolojik tasfiye hareketini başlatıyor, onun yerine ikame ettiği Atatürkçülüğü uygulamaya koyuyordu.

Yukarıda andığım üzere, 12 Eylül faşizminin okyanus ötesindeki ideologları, yol göstericileri, programın her ayrıntısını, önceden düşünmüşler, projelendirmişler, ve sonra aşamalandırarak uygulamaya koymuşlardı.

Atatürkçülük, en özet tanımı ile, merkezinde bilimin ve politik bir düşüncenin değil, somut kişi olarak Atatürk’ün, Cumhuriyet sonrası bedensel varlığıyla sınırlı olarak durduğu, ve bu zaman aralığı ile sınırlandırılmış bir Atatürk imgesinin insan ve hatta doğaüstü özellikler yüklenerek kutsallaştırıldığı, böylece, gerçeklikten, yani insan aklının olağan algısından uzaklaştırılmış bir “kült” etrafında, bir apolitikleştirme ideolojisi olarak kurgulanmış ve yaşama geçirilmiştir. ³

Burada amaçlanan, Kemalizm’in, ’30’larda başlayıp ’60’larda doruk noktasına ulaşan, ve Kadro-Yön-Devrim yayınları çizgisinde temsil edilen, bağımsızlıkçı ve halkçı bir biçimlendirmeye sola yatık bir ideoloji olarak gelişme sürecini tersine çevirmektir. 80’den önceki eğitim ve bilim literatüründe, adı “İstiklâl Harbi” olan savaşın, bize “Kurtuluş Savaşı” diye öğretilmiş olması, “İstiklâl” sözcüğünün, Türkçe’deki karşılığının “Bağımsızlık” olması ile, bu saptamaya iyi bir örnektir. Bu yöntemle, kalıcı bağımsızlık düşüncesi, Kurtuluş’un ve Kurtarıcı’nın kişiliğinde boğulmuş olmaktadır; bu en ince mühendis duyarlılığı ile hazırlanmış yıkıcı teori ve pratiği, ne kadar karşıtı, hatta düşmanı olunursa olunsun, emperyal kapitalist akli takdir etmeye zorlayıcıdır. Başka hiçbir politik düşünce, eylem ve program, kötü niyetli ve çıkarıcı olsa bile, bu denli keskin bir zeka ile yaratılmış değildir.

Atatürkçülüğün, Kemalizm’i tasfiye hareketinin uygulamaları, doğrudan Gazi Mustafa Kemal’in bağımsızlıkçı, ihtilalci söylemlerini sansürlemeye dek varmıştır; o kadar ki biz, Gazi Mustafa Kemal’in Eskişehir - İzmit konuşmalarını, tam metni ile ancak gençlik yıllarımızda, Kaynak Yayınları’nın basımı sayesinde okuyabilmiş, ve hatta, bu yazının yazarı örneğinde, Bursa Söylevi’ni dergilerimizde yayınladığımız için yargılanmak durumunda kalmışızdır. Bunlar, Türk İslam sentezi kapsamında kotarılan Atatürkçülüğün, Mustafa Kemal’e uyguladığı tekil sansür örnekleri değildir; çoğaltılabilirler.

Bu kapsamda, Devlet eliyle bastırılan ve okullara dağıtılan yayınlarda, Mustafa Kemal’in kişisel hayatından, küçük Mustafa’nın kız kardeşi ile tarlada karga kovalaması, okula gitmesi, büyük adam olması falan türünden “zararsız” anılar anlatılıyordu; Bağımsızlık Savaşı’nın nedenleri ve sonuçları ortada yoktu; bu satırları yazdığım odamdaki kitaplığımda, karşımda bu türün örnekleri vardır: “Vatan sana minnettardır, Atatürk’le anılar, Atatürk’ün hayatı, Atatürk’ün sofrası, Atatürk’ün yurt

gezileri" ve benzeri birçok kitap.

Bunlardan biri olan, ve çoğunun sonradan uydurulduğu, Gazi Mustafa Kemal'in biyografisindeki karşı belgelerle belli olan sözlerin derlenişini içeren bir temel yapıt olarak, 12 Eylül yönetimi tarafından hazırlanıp basılan, ve bugüne dek Atatürkçülük ideolojisinin birincil veri kaynaklarından biri olarak sayılıp kullanılan "Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri"ni, üretim ve kullanılma amacı bakımından İslam literatüründeki Hadis külliyatlarına benzetmek, hiç de yanlış bir yaklaşım değildir.

"Atatürkçülük", bu "mistik" hali ile, 12 Eylül faşizminin, bağımlı, sömürge bir devletin yıkılışının eylemi olarak Kemalist bağımsızlaşma ve aydınlanma pratiğinin içeri boşaltıp, bağımlı devlete ve otoriteye boyun eğme -uyuma davranışını erdemleştiren ve yaptırımlarıyla da zorunlu kılma önlemlerini içeren bu karşı teorik buluşunun adı olarak, Kemalizm'in bir başka söyleniş biçimi değil, temelinden karşıtı olarak doğmuştur; ve bu apolitikleştirme projesi karşısında, kuşağımın en ileri düzeyde politikleşebilen kesimlerinden biri olarak Kemalistler, 12 Eylül faşizminin bu iyi kurgulanmış oyununa, istisnasız bir bütünlükle, ve çoğunlukla doğrudan siyasal aktör olarak katılmıştır.

Bu bakışla, yukarıda sözü edilen ve bir alt alan olarak Atatürkçülük tezini de kapsayan Türk İslam Sentezi'nin, 12 Eylül'den sonra ve sadece içerideki "ideolojik" işlevi ve konusu ile düşünülp tasarlanmamış olduğu ortaya çıkmaktadır.

Türk İslam sentezinin, 12 Eylül'den ve 24 Ocak'tan çok önce, Sosyal refah devletinin ve '61 Anayasası'nın verdiği olanaklarla toplumun, özellikle gençliğin politikleştiği ve aynı zamanda liberalizmin, başta hammadde pazarını oluşturan, Asya'nın ve Afrika'nın geri kalmış ülkelerindeki devrimlerle küresel ölçekte karşılaştığı yenilgilerle derin bir bunalıma girdiği dönemde, yani '50'lerin ikinci yarısından başlayarak '60'ların başında üretilmiş ve uygulamaya konulmuş olduğu kabul edilmelidir.

Böylece, Türk İslam sentezinin kurgulanma nedenlerinden biri de, uluslar arası ekonomik ve diplomatik ilişkiler alanında "küresel oyun kurucu" tasarımları olmaktadır.

Emperyalist stratejinin ideologları tarafından "yeşil kuşak projesi" olarak adlandırılan, Nato konsepti içinde oluşturulan bu küresel tasarım, soğuk savaş boyunca Sovyet Rusya'yı ve Sosyalist Doğu Bloku'nu, diğer yandan, İran'daki Humeyni iktidarı örneği yükseliş eğilimine giren anti-emperyalist İslamcı cepheyi kuşatıp çevreleyerek, liberal kamp için bir "güvenlik şeridi, oluşturma amacına dönüktü; Bu küresel stratejinin, muhatabı ülkelere içeriden yansımaları, işbirlikçi yönetimlerin egemenliğini tehdit edebilecek ulusal-sol halk politik hareketliliklerini, örgütlenmelerini bastırmanın zor gücü olarak kullanılmak üzere, tutucu, sözde milliyetçi sağ kesimlerin, devlet merkezli, yarı sivil-yarı resmi bir örgütlenme ile şiddet uygulayan bir süreklilikle devreye sokulması olarak tanımlanabilecek "derin devlet" terörü idi. 3 Kasım 1996 günü Balıkesir'in Susurluk ilçesinde meydana gelen trafik kazası ile ortaya saçılan "gizli" bilgiler sarmalı, aslında, en başından, 1958 tarihli abd ile ikili güvenlik işbirliği antlaşmasından bu yana bilinen ve "kontr-gerilla hareketi" adıyla anılan bu devlet terörü projesinden başka birşey değildi. Nitekim, Maraş-Çorum gibi toplu kıyımları ile bir bütün olarak, 12 Eylül öncesi iç savaşın, bu "sindirme" hareketinin uygulanması olduğu gerçeği, artık belgeleri ile tarihin önündedir.

İşte Türk-İslam sentezi, bu toplu tasarımın düşünsel altyapısını oluşturuyordu; kökten dinci bir anlayışla, islami bloktan yana-ümmetçi, dolayısıyla batı karşıtlığı çizgisine varmayan ılımlı, liberal bir dincilik, ve yine, emperyalizme karşı ulusalcı veya ırkçı söyleme ve eyleme varmayan geleneksel sağ milliyetçiliğin birleşiminden, açıkça, ulusal ekonominin küresel liberalizme eklemlenme sürecinde, hem toplumsal taban, hem de olası muhalefete karşı bir bastırma gücü gereksinimini karşılamak için türetildiği açık olan bu sözde dünya görüşünün iki tarafının ortak özelliği, görüldüğü gibi, "batı"ya kapıyı kapatan ideolojik formasyonlara sahip olmamalarıdır.

Türk- İslam sentezi, bu satırların yazıldığı tarihte, uluslar arası politikada, emperyalizmin taşeronluğu görevini ülke sınırları dışına taşımış ajan-provokatör cemaat eliyle, Orta Asya ve Kafkaslarda, yeniden yapılanan Rusya ve İran-Çin-Hindistan blokuna karşı, küresel liberalizmin ulus devleti aşındıran yeni yeşil kuşak projesinin ideolojik ve yapısal örgüsünü oluşturmaktadır.

Oysa, biz, '80 kuşağının üyeleri, bizden önceki kuşaklardan, ayırdında olmadan da olsa devraldığımız

düşünsel mirasla, Türkiyeli olduğumuz için Türk, ve Türkiye Cumhuriyeti adında bir ülkenin yurttaşı olduğumuz bilinci ile yetiştik; çocukluğumuzda, ilkokul önlerinde, her hafta başı, bu özelliğimizi koruyacağımıza ilişkin and içiyorduk -ki bu, sadece Türkiye Cumhuriyeti'ne olan yurttaşlık bağımızı ifade ediyordu; etnik ve dinsel kimliklerimizi ise, ancak yirmili yaşlarda, özellikle bölücü terörizm ve Sivas toplu kıyımı sonrasında, onların etkileri ile merak eder olduk; öncesinde bu yönde bir arayış hiç yoktur; ve bu, yaşanan gerçekliği bildiren kesin bir yargıdır.

Sonra, Uluslar arası politika derslerinde okutulan Huntington'un "Uygarlıklar çatışması" kitabında anladık, neden etnik dinsel kökenlerimizi bulmamızın istendiğini ve neden tam da o zamanlarda merak eder olduğumuzu.

Küresel sermayenin siyasal ve askeri gücü olan abd'nin akıl hocalığını yapanlardan biri, Samuel P. Huntington, akılcı-aydınlanmacı ideolojiler ve siyasal sistemler olarak Sosyalizm ve Kemalizm'in ardından dünyanın yeni bir orta çağa, yani dinsel ve etnik kimliklerin mücadele edeceği yeni bir boğazlaşma dönemine girdiğini müjdeliyor, buna da "Uygarlıkların Çatışması" diyordu. Bir diğeri, Francis Fukuyama, Sosyalizm ve Kemalizm'in yenilgileri ile, tarihin bittiğini, kapitalizmin sonsuza dek kazandığını kehanet ediyordu.

Bu durumda, varlığını sürdüren ulus devletler, gümrük sınırları, korumacı ekonomik yapıları ile üçüncü ve son liberal-kapitalist yayılmanın önünde engel oluşturmuyorlardı. Yani, kapitalizmin namusunun ucunda artık, ulus-devletler vardı.

Nitekim, 1989'da, Sovyetler Birliği'nde Gorbaçov döneliğinin, Sosyalizm'i tasfiye planı olan Açıklık-şeffaflık (Glasnost-Perestroika) uygulamaları ile Sovyetler Birliği, ve O'nun merkezinde durduğu Sosyalist blok dağılıyor, küresel liberalizmin, sonradan adına, "Küreselleşme-Globalizasyon" denilecek olan üçüncü yayılma dönemi başlıyordu; '80 kuşağı, bu sürecin genel-resmi simgesi olan Berlin Duvarı'nın Kasım 89'daki yıkılışında, çocuk gözleri ve aklı ile bu başlangıca, alt üst oluştan tanıklık ediyordu. Nihayet, hemen ardından Romanya, Çekoslovakya ve Yugoslavya'nın dağılışlarına, Sosyalizm sonrasında halkların birbirini doğrayışına da tanıklık edecektir.

İlk gençliğimizin tanığı olduğu, Yugoslavya tarihi boyunca kardeş yaşayan halkların etnik ve dinsel farklılık gerekçeleri ile yıllar boyunca birbirlerini doğradıkları o kanlı tuzağa, tezgaha düşebilmemiz için olduğunu anladık; anladık ama iş işten geçmiş, üzerinde doğduğumuz, toprağında büyüdüğümüz ülke, dili ile konuştuğumuz halk, bu kanlı tuzağın orta yerine çoktan düşmüştü bile; kurtarmak içinse hem çok geçti, hem de biz de o tuzağın içindeki kurbanların arasında, Türkiye Cumhuriyeti'nin son günlerini yaşamakla lanetlenmiş bir yazgıyı belleklerinde yaşamaya tutsak bir kuşak olarak, tarihteki yerimizi almış olduk.

Üstünde doğduğumuz ve büyüdüğümüz Türkiye Cumhuriyeti'ni tasfiye etmek amacıyla, emperyalizm güdümünde sürdüğü, özellikle Susurluk olayı ve Öcalan'ın yakalanışı ile açığa çıkan tarihsel belgeleri ile kanıtlanan kirli savaş, bizim çocukluğumuzda henüz Anadolu'nun doğudaki yarısına egemen değildi; pkk, gelecekteki emperyalist Avrasya petro-gaz hatları üstündeki parçalayıcı stratejisinin piyonu ve giderek aktörü olabilmesi için tehdidinin göz ardı edilmesini amaçlayan, Özal'ın o ünlü söylemindeki "bir avuç eşkiya" aşamasının içindeydi.⁴ Doğu Anadolu'da köyler yakılmamış, halk, yerini yurdunu bırakıp büyük kentlerin varoşlarına akın etmek zorunda bırakılmamıştı. Tarımsal üretimin coğrafi kaynağı olan geniş Doğu Anadolu yaylaları insana ve hayvana yasak edilmemişti; bu nedenledir ki, insanlık tarihinin tarım geçmişine besiklik etmiş kadim Anadolu coğrafyası, okyanus ötesi ülkelerden et ve tahıl ithalatı utancı ile karşı karşıya kalmamıştı henüz.

Bugün bu satırları okuyanın görmesi gereken, kirli savaşın gerçek amacının, Türkiye ulusal ekonomisindeki yıkıcı -ithalatçı etkisi ile ortaya çıkmış olmasıdır; kirli savaş, iki tarafı ile de, küresel liberalizmin "açık kapı" ilkesine hizmet etmiştir; sadece silah endüstrisine yarattığı, yüzlerce milyar dolarlık talep ile değil, belki daha çok, Anadolu kırsalında tarım-gıda üretimini yok ederek, kentlerdeki market raflarını ele geçiren "ithal ikameci perakende sektörü"nü yaratarak sağlamıştır bunu. Bu yazının kaleme alındığı tarihte ve halen Coğrafya derslerinde tahıla dayalı tarım ekonomisi ile anılan Orta Anadolu'daki küçük ölçekli bir bozkır kentinde, ithal buğday ürünleri tüketmek olasıdır. Ve bu yüzdendir ki, bu kent, sosyo-ekonomik istatistik verilerde, metropollere gönderdiği yoğun göçle anılmaktadır. Bizim çocukluğumuzda ise, Türkiye halkı, bugünün tersine, halen kendi ürettiğini tüketme olanağına ve erdemine sahipti; perakende, başlı başına bir sektör olarak, kapitalizmin güçlü

bir ögesi haline gelememişti. O kadar ki, kentlerin beton yığınları arasında henüz yitip gitmemiş müstakil evlerimizin bahçelerinde kendi meyve sebzelerimizi bile yetiştirebiliyorduk. Bugün gelinen durumun, yani ulusal yokluk karşısında küresel kapitalizmin ürününe tutsaklığın öncelikli faili, Anadolu kırsalını göçe ve üretimsizliğe tutsak eden kirli savaştır.

..

Kuşağımı anlatmaya çalıştığım bu yazıyı, Türkiye'ye, O'nun kadim halkına, tarihine, kültürüne sarsılmaz bağlılığımızla ve tükenmeyen sevdamızla bitiriyorum:

Lise sıralarında tarikatçı dersane tuzaklarına, üniversite kampüslerinde YÖK'e ve liberal-rekabetçi-paralı eğitime, 1 Mayıs alanlarında, işçi grevlerinde kapitalist sömürüye, Küçükarmutlu'da kapitalist imar yağmacılığına, 28 Şubat'ın meydanlarında, gerici-yıkıcı hükümete, Samsun-Ankara karayolunda emperyalizme ve işbirlikçilerine, Bergama'da zehirli madenciye, Akkuyu'da nükleer santrale, Adana'da işgalci üsse karşı mücadelelerde yazılan tarihimiz, yedi yaşında içtiğimiz o anda sadık kalmak içindi:

"..varlığım, Türk varlığına armağan olsun!"

Vedat KOÇAL

vedat.kocal@politikadergisi.com

KAYNAKÇA:

¹ <http://politikadergisi.com/makale/kusatmayi-yarmak-icin-yol-arayanlara-m...> [2]

² <http://politikadergisi.com/makale/o-guzel-insanlar-ve-o-guzel-gunler-ustune> [3]

³ <http://politikadergisi.com/okur-makale/10-kasim-yazisi-bir-siyasal-kisil...> [4]

⁴ <http://politikadergisi.com/okur-makale/hocam-bu-teror-kime-hizmet-ediyor> [5]

<http://politikadergisi.com/okur-makale/kurt-sorunu-uzerine-savasin-diyal...> [6]

Okura önerilen yapıtlar:

12 Eylül İmparatorluğu, Erbil Tuşalp, Bilgi yay.

12 Eylül ekonomisinin perde arkası, Emin Çölaşan, Milliyet yay.

Kuşatılmış Gençlik, Erdal Atabek, Cumhuriyet kitapları veya Alkım yayınevi

Bir maniniz yoksa Annemler Size Gelecek, Ayfer Tunç, yky

Yorumlar

Erkin

İçeriği Yazan: Ali Ozdemir(Doğrulanmamış) Zaman: Cts, 03/03/2012 - 18:47

Ben Erkin'in son dönemine yetiştim, az da olsa tanıma imkanına sahip oldum. Fakültede küçük bir ADK odaları vardı, bir vesile ile tanışıp konuşma imkanım oldu. O gün onların yaptıklarının önemini anlayamadım, yıllar içerisinde ben de aynı mücadeleye düşünce geçmiş sorgulama fırsatım oldu.

Üzülüyorum onun için her ne kadar fazla tanıma imkanım olmasa da. Onun yüzünde insana güven veren, umut veren bir ifade vardı. Kendime bakıyorum onunki gibi bir yürek göremiyorum.

Ali

Geleni anlamaktır aslolan, anarken gidenleri..

İçeriği Yazan: Vedat KOÇAL Zaman: Pzt, 05/03/2012 - 17:05

"..Ama ben/ onların ölümlü, yanılğan insan/ geçen ve bir daha geri gelmeyen bir rüzgâr olduklarını unuttum" diyor Turgut Uyar Usta.

Erkin'in toprağına ilk kar yağalı -ki zaten bir kara kış günü girmiştir o toprağın altına- sekiz koca yıl geçti. Bu zaman, "anma"yı aşıp anlamaya başlamak için yeterlidir. "28 Şubat" denilen kapitalist yeniden yapılanma süreci, "gerçek mağdurları" tarafından halen anlaşılmamış ve anlatılmamıştır. Erkin, mağduriyetin ötesine geçip, "28 Şubat şampiyonları"nın kurbanı olmuştur. Anısı, acıtıcı olmanın dışında öğreticidir, öyle olmalıdır.

Bugünün köşe yazarı, 12 Eylül karanlığının genç politisyeni Melih Pekdemir'in 12 Eylül'ün sözde mahkeme salonlarındaki haykırışı ders olmalıdır: *"siz bizi örgütlendiğimiz için yargılıyorsunuz, ama gelecek nesiller daha iyi örgütlenemediğimiz için yargılayacaklar!"* Ve sadece Erkin'i değil, ama mücadele tarihimizin tüm kurbanlarını, şehitlerini anarken, Mayakovski Usta'nın şu çığlığı, hiç silinmemelidir kulaklarımızdan:

"Bak dinle arkadaş!

Ders al yenilgimizden!

Vay o savaşıya ki tek başına vuruşur,

ibret almaz bizden!.."

Selamlarla..

Yenilgi

İçeriği Yazan: Ali Özdemir(Doğrulanmamış) Zaman: Per, 08/03/2012 - 17:38

Yazınızdan şunu çıkardım, bağımsızlık savaşı koşullarında proletarya ve burjuva kolektif çıkarları gereği işbirliği yaparken dış tehdidin ortadan kalkması ile sınıf mücadelesi kaldığı yerden devam etmiştir. Aslında Atatürkçülük veya Kemalizm, halkı uyutmuştur. Bir başka yazınızda okuduğum üzere Uşaklıgil konağında bağımsızlık mücadelesinin meyveleri burjuvaya teslim edilmiştir. Kanaatim odur ki, Halkçılığın önündeki en büyük engel gene insan faktörüdür. İnsanı değiştirmeden halkı değiştirmek de mümkün olmayacaktır. Ne koşullar altında kişi bireysel çıkarlarını geri plana atıp kolektif düşünmeye başlayabilir? Bunun için büyük çaplı bir buhran gerekmez midir? Can ve mal güvenliği tehlikeye girmedikçe kişi, düzene karşı çıkmayacak ve mevcut düzen içerisinde kendine bir mevki, sınıf edinme amacı taşıyacaktır.

Doğrudur, söyledığınız aşağı

İçeriği Yazan: Vedat KOÇAL Zaman: Cum, 09/03/2012 - 13:02

Doğrudur, söyledığınız aşağı yukarı benim Cumhuriyet ve Kemalizm hakkındaki genel tezimle örtüşüyor. Bununla birlikte, en azından erken dönemde, modern anlamıyla, yani sınai kapitalizm-işçi sınıfı bağlamında gelişmiş bir burjuvazi-proleterya çelişkisinden söz edemeyebiliriz. Yine de bu şablonla uyuşur biçimde köylü-toprak ağası-tüccar ve bürokrat burjuvazi güçbirliği çelişkisi kuşkusuz egemendir. Dolayısıyla, Bağımsızlık Savaşı ile sonrası arasında sınıfsal nitelikli bir ayrım önermesinin en azından artık belirlenmesi gerektiği kuşkusuzdur. Bu bağlamda, Gramsci'nin açık gösterdiği siyasal-toplumsal iktidar (hegemonya) kavramları, Cumhuriyet'in bürokratik önderliği ile burjuvazinin buluşmasını saptamada bir anahtar, yol göstericidir. Şu halde, sorunumuz, doğal sürece maddi-nesnel neden-sonuç ilişkilerini gözeten bilimsel bir bakışla değil, milliyetçi-duygusal ve bu nedenle "kişisel" gözlüklerle bakmamızdan kaynaklanmaktadır. Sonuç olarak, Bağımsızlık Savaşı ile çiçeği burnunda burjuvazinin, elindeki bürokrasi aygıtını olanca gücüyle kullanarak zaferin sonuçlarına el koyuşu olarak Cumhuriyet (Klasik Kemalizm) süreci arasında derinlikli bir ayrım modelini artık üretmek zorundayız. Bu, Reform-Rönesans çağının gecikmiş Türkiye ayağı olarak Kemalizm'in bu temel özelliğinden kaynaklanan genel ilerici çizgisini görmeyi engelleyen neo-liberal bir yaklaşım değildir; bununla birlikte, toplumsal altyapıda yaşanan gerçekliği olduğu gibi saptamaya dönük bilimsel bir çözümlemenin çağrısı olarak değerlendirilmelidir. Özetle, çağrım budur.

Selamlarla..

- [Güncel](#) [7]
- [İç Siyasa](#) [8]
- [Tarih](#) [9]
- [Toplumsal](#) [10]

Kaynak URL (14/05/2024 - 09:15 tarihinde yazdırıldı):

<https://politikadergisi.com/makale/o-guzel-insanlar-ve-o-guzel-gunler-ustune-ii-biz-80liler-yitik-bir-kuşagin-oykusu-erkin-yurda>

Bağlantılar:

- [1] <https://politikadergisi.com/pd-uye/vedat-kocal>
- [2] <http://politikadergisi.com/makale/kusatmayi-yarmak-icin-yol-arayanlara-manifesto-ya-da-tezlere-ucuncu-ondeyis-aut-viam-inveniam>
- [3] <http://politikadergisi.com/makale/o-guzel-insanlar-ve-o-guzel-gunler-ustune>
- [4] <http://politikadergisi.com/okur-makale/10-kasim-yazisi-bir-siyasal-kisilik-analizi-olarak-ataturkcu-kemalist-karsilastirmasi>
- [5] <http://politikadergisi.com/okur-makale/hocam-bu-teror-kime-hizmet-ediyor>
- [6] <http://politikadergisi.com/okur-makale/kurt-sorunu-uzerine-savasin-diyalektigi>
- [7] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/guncel>
- [8] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/ic-siyasa>
- [9] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/tarih>
- [10] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/toplumsal>

